

ἕτερον μεταδόσεως παλμικῶν κινήσεων. Ἀμφότεραι δὲ αἱ ἐρμηνεῖαι αὐται οὐδὲν λέγουσι· Ἰκανοποιοῦσιν ὁμως πολλῶν τὴν διάνοιαν καὶ καταδικάζουν αὐτὴν εἰς ἀδράνειαν.

Τοσαῦτα περὶ τοῦ ἐξωστρεφοῦς διανοητικοῦ τύπου.

4. Ὁ ἐξωστρεφῆς συναισθηματικὸς τύπος.

Καὶ ἐνταῦθα ὁ Γιούγκ κατ' ἀρχὰς περιγράφει τὸ ἐξωστρεφές συναισθημα κατ' ἑαυτό. Καὶ τοῦτο, ὡς ἡ ἐξωστρεφῆς διάνοησις, διορίζεται ἐξωθεν, ὑπὸ τῶν ἀντικειμενικῶν δεδομένων. Ἐὰν δὲ ποτε φαίνεται ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ ποιοῦ συγκεκριμένων ἀντικειμένων, ἀκριβεστέρα παρατήρησις δεικνύει, ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπ' ἀξιών, αἰτινες διεσώθησαν κατὰ παράδοσιν ἢ φαίνονται ἔχουσαι κῦρος γενικώτερον. Ἀποκαλεῖται π.χ. ἀντικείμενόν τι «καλὸν» ἢ «ἀγαθόν» οὐχί, ἐπειδὴ ὁ καλῶν εὐρίσκει αὐτὸ τοιοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ νομίζεται πρέπον νὰ καλῆται οὕτω· διότι, ἄλλως, ἡ ἀντίθετος συναισθηματικὴ κρίσις ἤθελε ταράξει τὸ περιβάλλον. Ἐξωστρεφές συναισθημα ὁδηγεῖ πολλοὺς εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν εἴσοδον εἰς φιλανθρωπικοὺς καὶ ἄλλους παντοίους συλλόγους. Καὶ εἶναι τὸ συναισθημα τοῦτο πλειστάκις οὐχί τι ψευδές καὶ ὑποκριτικόν, ἀλλὰ γνήσιον καὶ ὠφέλιμον· διότι ἄνευ αὐτοῦ εἶναι δυσχερεστάτη ἡ ἀρμονικὴ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνία.

Τὸ ἐξωστρεφές συναισθημα ἀποβαίνει ἐπιβλαβές, ἐὰν ἡ ἐξάρτησις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου γίνῃ ὑπερβολικὴ. Τότε ἀφανίζεται τὸ κυρίως ἐν αὐτῷ θέλγον, ὁ προσωπικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ, ἀναφαίνεται δὲ ἐπιτήδευσις καὶ ἐπίδειξις καὶ ὑποκρισία, στάσις τοῦ σώματος καὶ χειρονομία καὶ ἐν γένει τρόποι συμπεριφορᾶς ἰδιάζοντες εἰς ἡθοιοιοῦς μηδὲν συναισθανομένους ἐξ ὧσων παίζουσι. Ἐὰν δὲ ἐπιταθῇ ἀκόμη περισσότερον ἡ ἐπιρροή τοῦ ἀντικειμένου, γεννᾶται ἡ ἐντύπωσις τοῦ ἀστάτου, τοῦ ἀναξιοπίστου καὶ εἰς ἔτι δεινότερας περιπτώσεις ἢ τοῦ ὑστερικοῦ. Οἱ ἄνθρωποι, παρ' οἷς πρώτη ψυχικὴ λειτουργία εἶναι τὸ ἐξωστρεφές συναισθημα, ἀποτελοῦν τὸν ἐξωστρεφῆ

συναισθηματικόν τύπον. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ μέσον ὄρου αἱ γυναῖκες εἶναι συναισθηματικώτεραι τῶν ἀνδρῶν, ὁ τύπος οὗτος ἐκδηλοῦται πολὺ ἰσχυρότερον εἰς τὰς γυναῖκας παρά εἰς τοὺς ἀνδρας. Εὐκόλως συμβιβάζεται ὁ τύπος οὗτος πρὸς τὰς ἀντικειμενικὰς περιστάσεις, εὐκόλως ἀσπάζεται ὅ,τι ὑπὸ τῶν πολλῶν νομίζεται ἄξιον λόγου. Αἱ γυναῖκες π.χ. τοῦ τύπου τούτου ποθοῦσι σύζυγον ἀνδρα πληροῦντα τὰς ὑπὸ τῶν πολλῶν νομιζόμενας ὀρθὰς ἀπαιτήσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως, περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως κ.τ.λ.

Ὑποτελής εἶναι παρά τοῖς ἀνθρώποις τούτοις ἡ διανόησις· αὕτη δίκην Ἐπιμηθέως ἀκολουθεῖ τὸ συναίσθημα. Συνειδητῶς διανοεῖται ὁ ἐξωστρεφῆς συναισθηματικὸς μετὰ τὸ συναίσθημα· συλλογισμὸς δυνάμενος νὰ καταλήξῃ εἰς συμπέρασμα ταραττον τὸ συναίσθημα ἀποκρούεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς.

Ἄλλ' ἐάν τοτε ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀντικειμένου αὐξηθῇ ὑπερμέτρως, τὸ συναίσθημα ἀποβάλλει ὀλοσχερῶς τὸν προσωπικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, ἀποβαίνει συναίσθημα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ ἡ προσωπικότης φαίνεται διαλυομένη εἰς συναισθήματα διάφορα ἢ καὶ ἀντίθετα πρὸς ἄλληλα. Ἐν τέλει δὲ ὁ ἀγών τοῦ ἀπωθουμένου ὑποκειμένου πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἐντελῶς ἐξωθεν ἐξαρτώμενα συναισθήματα γίνεται ἐκδηλὸς καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐκείνου ἀντίστασιν προσπαθεῖ νὰ καταβάλλῃ τὸ συναίσθημα δι' ὑπερβολικῶν ἐκδηλώσεων, οἷον δι' ἀτόπου ἀνυψώσεως τῆς φωνῆς, διὰ φορτικῶν μεγάλῃ τῇ φωνῇ λεγομένων συναισθηματικῶν ἐπιθέτων κ.τ.λ. Ταῦτα πάντα ὁμως στεροῦνται τῆς δυνάμεως τοῦ πείθειν, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ συνηθούς γεγονότος, ὅτι ἀρκεῖ νὰ μεταβληθοῦν κάπως αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις, ἵνα οἱ αὐτοὶ ἀνθρώποι περὶ τῶν αὐτῶν προσώπων ἢ πραγμάτων εἴπουν κρίσεις ὅλως ἐναντίας τῶν προγενεστέρων.

Ἡ διανόησις τοῦ τύπου τούτου, ὑποδεεστέρα οὔσα, παραμένει ἀνανάπτυκτος, νηπιάζουσα, ἀρχαϊκὴ καὶ ἄρνητικὴ, ἰδίᾳ, ὡσάκις ἡ ἀπορρόφησις τῆς προσωπικότητος ὑπὸ τοῦ ἐξω κόσμου εἶναι τελεία. Ἐντεῦθεν δ' ἐρμηνεύεται τὸ γεγονός, ὅτι

γυναίκες τοῦ τύπου τούτου πολλάκις ἀποδίδουν τὰς χειρίστας τῶν σκέψεων εἰς ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἐκτιμᾷ τὰ μέγιστα τὸ συναίσθημα αὐτῶν.

Τὸ συνηθέστατον εἶδος νευρώσεως τοῦ τύπου τούτου εἶναι ἡ ὑστερία μετὰ χαρακτηριστικῶν νηπιωδῶν ἐρωτικῶν παραστάσεων ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου δρωσῶν.

β. Ὁ ἐξωστρεφῆς κατ' αἰσθησιν τύπος.

Ὅτι τὸ αἶσθημα παράγεται ἐκ τῶν ἀντικειμένων, φαίνεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εὐνόητον. Ἄλλ' εἰς τὴν γένεσιν αὐτοῦ συντελεῖ ἐξ ἴσου καὶ τὸ ὑποκείμενον· διότι ὁ ἔχων τὸ αἶσθημα εἶναι ὑποκείμενον.

Ἐάν νῦν ὁ ὑποκειμενικὸς παράγων ἀπωθῆται, τὸ αἶσθημα καλεῖται ἐξωστρεφές. Ἐάν τὸ αἶσθημα προέχη τῶν ἄλλων ψυχικῶν λειτουργιῶν, τὴν μεγίστην ἐπιρροὴν ἀσκούσιν ἐκεῖνα τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα προκαλοῦσι τὸ ἰσχυρότατον αἶσθημα. Τὸ ἐξωστρεφές αἶσθημα σημαίνει ἰσχυρὰν καὶ κατάδηλον δέσμευσιν πρὸς τὰ ἀντικείμενα διὰ τῶν ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἐρεθισμῶν καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὰ τοσοῦτ' ἄξιαν, ὅσῳ ἰσχυρότερος ὁ ἀπ' αὐτῶν προερχόμενος ἐρεθισμὸς.

Τὸ ἐξωστρεφές αἶσθημα ἀπωθεῖ τὰς ἄλλας ψυχικὰς λειτουργίας μάλιστα δὲ τὴν ἐνόρασιν καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον τὴν κρίσιν.

Ὁ τὸ ἐξωστρεφές αἶσθημα πρῶτην ψυχικὴν λειτουργίαν ἔχων ὑπάγεται εἰς τὸν ἐξωστρεφῆ κατ' αἰσθησιν τύπον, ὅστις προσιδιάζει μᾶλλον εἰς ἀνδρας. Ὁ τύπος οὗτος εἶναι ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὴν αἰσθητὴν πραγματικότητα ἐκδεδομένος. Ἀκαταπαύστως συλλέγει συγκεκριμένας ἐξωτερικὰς ἐμπειρίας, τὰς ὁποίας οὐδόλως ἐπέξεργάζεται βαθύτερον. Ἀποβλέπει ἰσχυρότατα εἰς τὴν συγκεκριμένην ἀπόλαυσιν, χωρὶς νὰ εἶναι πάντοτε καὶ ἀναγκαιῶς περὶ τὰς ὑλικὰς ἡδονὰς ἀκόλαστος· τούναντίον εἶναι δυνατόν πολλάκις τὸ αἶσθημα αὐτοῦ νὰ ἀποβῆ καλαισθητικῶς ἀγνόν, χωρὶς μόνον τοῦτο νὰ παύσῃ ἐξαρτώμενον ἰσχυρῶς ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων.

Εἰς τὸν κατ' αἰσθησὶν ἐξωστρεφῆ τύπον ὑπάγονται ἄνθρωποι ἀποφεύγοντες τὴν συνειδητὴν λογικὴν διανόησιν, ἀπηλλαγμένοι δὲ πάσης φιλαρχίας, πρὸς τὴν αἰσθητὴν, ἀδρομερῆ, πραγματικότητα στειρρῶς προσκεκολλημένοι, καὶ προσπαθοῦντες νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὸ περιβάλλον διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ νὰ ἐπολαύουν κατ' αἰσθησὶν. Εἶναι ἄνθρωποι συνήθως ἀξιαγάπητοι καὶ εὐθυμοί. Ἐπειδὴ δὲ ἀποστρέφονται τὴν λογικὴν διανόησιν, κατέχονται ὑπὸ καταπληκτικῆς εὐπιστίας.

Ὁ κατ' αἰσθησὶν ἐξωστρεφῆς ἐνδύεται εὐπρεπῶς καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς περιστάσεις, ὁ δὲ φιλοξενούμενος ὑπ' αὐτῶν τρώγει καὶ πίνει καλὰ καὶ ἐν γένει καλοπερνᾷ.

Ἄλλ' ἂν αἱ κατ' αἰσθησὶν ἐντυπώσεις ὑπερέχουν ὑπερβολικῶς καὶ τὸ ὑποκείμενον καταπιέζεται ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ ἐξωστρεφῆς κατ' αἰσθησὶν ἀποβαίνει ἀκόλαστος περὶ τὰς βαναυσοτάτας τῶν ἡδονῶν ἢ κατέχεται ὑπὸ ἀηδοῦς, ἐξεζητημένης, νοσηρᾶς καλαισθησίας. Προϊούσης δὲ τῆς ἀπώθησεως, αἱ ἀπωθούμεναι λειτουργίαι, καὶ δὴ ἡ ἐνόρασις, ὁρμῶσιν εἰς φανεράν ἀντίστασιν, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται διὰ προβολῶν ἀσυνειδήτων καταστάσεων εἰς τὰ ἀντικείμενα. Γεννῶνται οὕτως αἱ παραδοξόταται εἰκασίαι καὶ ὑποψίαι. Ἀναφαίνονται π.χ. φανταστικαὶ παραστάσεις ζηλοτυπίας καὶ ἰσχυρὰ ἀγωνία πρὸς τὸ ἐρώμενον πρόσωπον ἢ, ἂν ἡ ἀπώθησις εἶναι ἀκόμη ἰσχυροτέρα, καὶ παντοιοὶ φόβοι καὶ ἔμμονοι ἰδέαι.

Ἐκ τοῦ τραχέος ἀγῶνος τῶν καταπιεζομένων ψυχικῶν λειτουργιῶν, τῆς διανοήσεως, τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς ἐνοράσεως, προκύπτει καὶ λεπτολόγος σοφιστεία, ἀρχέγονος δεισιδαιμονία, μικρολόγος ἠθικότης καὶ φαρισαϊσμός, δεισιδαίμων θρησκευτικότης ἐκδηλουμένη δι' ἄλλοκότων τύπων λατρείας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ λειτουργία τῆς διανοήσεως καταπιεσθεῖσα παρέμεινεν ἀνανάπτυκτος, ἡ ἴασις τῶν εἰς τὸν τύπον τοῦτον ὑπαγομένων νευροπαθῶν εἶναι λίαν δυσχερής· διότι τὸ κύριον ὄργανον τῆς ἰάσεως, ἡ διανόησις, νηπιώδης οὔσα, οὐδὲν πρὸς ἴασιν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ.

6. Ὁ ἐξωστρεφῆς ἐνορατικὸς τύπος.

Ἡ ἐνόρασις (Intuition)—(πολλοὶ παρ' ἡμῖν καλοῦσιν αὐτὴν διαίσθησιν)—εἶναι κατὰ Γιούγκ μίση τῶν 4 θεμελιωδῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν. Ἡ ἐνόρασις, ὡς νοεῖ αὐτὴν ὁ Γιούγκ, οὐδὲν κοινὸν ἔχει μετὰ τῆς ἐνοράσεως κατὰ Bergson. Ἡ ἐνόρασις κατὰ τοῦτον εἶναι ἡ ἰκανότης ἡ ἀγούσα εἰς τὴν ἄμεσον γνῶσιν τοῦ ὄντως ὄντος, εἶναι ἰκανότης μεταφυσικὴν ἔχουσα σημασίαν. Κατὰ Γιούγκ δὲ ἡ ἐνόρασις εἶναι ψυχικὴ λειτουργία παράγουσα ἀντιλήψεις κατ' ἀσυνείδητον τρόπον. Αἱ ἀντιλήψεις δ' αὗται ἀναφέρονται ἢ εἰς ἐξωτερικὰ ἢ εἰς ἐσωτερικὰ ἀντικείμενα ἢ εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν.

Τὸ κατ' ἐνόρασιν παραγόμενον ψυχικὸν περιεχόμενον ἐμφανίζεται ὡς ὅλον τι πλήρες, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῆ ἔξ ἀρχῆς ὁ τρόπος, καθ' ὃν παρήχθη. Τὸ κατ' ἐνόρασιν περιεχόμενον ἔχει, ὡς τὸ κατ' αἴσθησιν, τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀρχῆθεν δεδομένου καὶ οὐχὶ τὸν τοῦ παραγώγου. Ἡ ἐνόρασις εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ καὶ ἡ μὲν ὑποκειμενικὴ εἶναι ἀντίληψις τέως ἀσυνειδήτων ψυχικῶν γεγονότων καὶ καταστάσεων, ἡ δὲ ἀντικειμενικὴ εἶναι ἀντίληψις καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀφορμῶνται ἀπὸ ἀντιλήψεων ἀναφερομένων εἰς ἀντικείμενα, αἵτινες παράγονται δι' ἐξαγνίσεως, καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν προκαλούμενα ἐξηγνισμένα συναισθήματα καὶ διανοήματα.

Ἡ ἐνόρασις καὶ τὸ αἶσθημα εἶναι ψυχικαὶ λειτουργίαι χαρακτηριστικοὶ τοῦ νηπίου καὶ τοῦ πρωτογόνου· ἀμφότεροι οὗτοι ἔχουσι καὶ ἰσχυρὰς κατ' αἴσθησιν ἐντυπώσεις καὶ εἰκόνας μυθολογικάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡ προβαθμὶς τῶν ἰδεῶν.

Ἡ ἐξωστρεφῆς ἐνόρασις κατευθύνεται εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα· οὕσα δὲ κυρίως ἀσυνείδητος λειτουργία, παρέχει μεγίστας δυσχερείας εἰς τὴν συνειδητὴν αὐτῆς κατάληψιν.

Ἐν τῇ συνειδήσει ἐκδηλοῦται ἡ ἐνέργεια τῆς ἐξωστρεφοῦς ἐνοράσεως διὰ προσδοκίας, ἥτις παράγει εἰκόνας συγκεκριμένas, τῶν ὁποίων ἡ ἀκριβὴς σύστασις δύναται νὰ ἐλεγχθῆ κατόπιν, ἐξευρισκομένου, ὁποῖά τινα εἶναι τῶ ὄντι τὰ ἀντικείμενα καθ'

ἑαυτὰ καὶ τί ἀποδίδεται εἰς αὐτὰ ἔνδοθεν. Αἱ εἰκόνες αὐται παρὰ τῷ τύπῳ τούτῳ ἔχουσι τὴν ἀξίαν γνώσεως καὶ διορίζου τὰς πράξεις αὐτοῦ. Παρ' αὐτῶ αἱ ἄλλαι ψυχικαὶ λειτουργίαι ἀπωθοῦνται, καθ' ἑξαχὴν δὲ τὸ αἶσθημα· διότι, ἵνα παραχθῇ εἰκὼν καθ' ἐνόρασιν, ἀνάγκη νὰ καταπιεσθῇ ἰσχυρῶς τὸ αἶσθημα· διότι τοῦτο εἶναι σαφῶς διαγεγραμμένον φυσιολογικὸν καὶ ψυχικὸν γεγονός. Τὸ αἶσθημα, ἐὰν εἶναι λίαν ἀσαφές, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον ὡς ἀφορμὴ τῆς γενέσεως τῆς καθ' ἐνόρασιν εἰκόνος, ἣτις δημιουργεῖται κυρίως ἔνδοθεν. Ἐνῶ τὸ ἐξωστρεφές αἶσθημα ἐπιδιώκει νὰ συλλάβῃ τὸν ἔξω κόσμον ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβέστατα, ὡς ἔχει, καθ' ἑαυτὸν, ἡ ἐξωστρεφῆς ἐνόρασις τούναντίον ἐπιδιώκει τὴν σύλληψιν μεγίστων δυνατοτήτων, ἐπιδιώκει νὰ ἀντιλαμβάνεται δηλαδὴ τί εἶναι δυνατόν νὰ συμβαίῃ, πρὶν ἢ ἐκδηλωθῇ ἔντελῶς τὸ συμβαῖνον· διότι ἡ ἐποπτεία δυνατοτήτων ἱκανοποιεῖ τὰ μάλιστα τὴν προαίσθησιν. Εἰς ἐξωτερικὰς τοῦ βίου περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ ἄλλαι ψυχικαὶ λειτουργίαι οὐδεμίαν ἐξευρίσκου διέξοδον, μόνον ἡ ἐνόρασις δύναται νὰ διῆδῃ δυνατὰς διεξόδους. Ἐὰν ἡ ἐξωστρεφῆς ἐνόρασις εἶναι ἡ ἀρχουσα ψυχικὴ λειτουργία, τὰ γεγονότα καὶ ἀντικείμενα ἔχουσι ἀξίαν μόνον, καθ' ὅσον παρέχουσι ἀφορμὴν πρὸς δημιουργίαν νέων δυνατῶν γεγονότων καὶ πραγμάτων· ἄλλως εἶναι ὀχληρὰ προσαρτήματα, ἄξια νὰ ἐκβληθῶσιν ὅσον τάχιστα. Βιοτικαὶ καταστάσεις φαινόμεναι μόνιμοι δὲν εἶναι ἀνεκταί.

Ὁ ἐξωστρεφῆς ἐνορατικὸς τύπος διακρίνεται διὰ τὴν λεπτήν προαίσθησιν τοῦ εἰσέτι ἐν σπέρματι ὑπάρχοντος καὶ μέλλοντος νὰ ἀναπτυχθῇ. Ζητῶν δὲ πάντοτε νέα δυνατὰ γεγονότα συναισθάνεται ἑαυτὸν κινδυνεύοντα νὰ πνιγῇ ἐν τῷ μέσῳ μονίμων καταστάσεων. Συντόνως ἐπιλαμβανόμενος τῶν νέων ὑποθέσεων καὶ νέων τρόπων ἐνεργείας, ἀνοικτιρμόνως καταλείπει αὐτοὺς ἡμιτελεῖς, εὐθύς ὡς καθορίσῃ τὰ περὶ αὐτῶν καὶ εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ προαισθάνεται περαιτέρω αὐτῶν ἐξέλιξιν.

Ἡ ἠθικότης τοῦ ἐνορατικοῦ δὲν εἶναι οὔτε διανοητικὴ οὔτε συναισθηματικὴ, ἀλλ' ἀκολουθεῖ πιστῶς καὶ ὑπέκεινται προθύμως

εις τὴν δύναμιν τῶν ἐποητικῶν αὐτοῦ. Ὀλίγον ἐνδιαφέρεται ὁ ἐνορατικός περὶ τῆς εὐδαιμονίας ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκειῶν. Ἄδιαφορεῖ περὶ τῶν πεποιθήσεων καὶ περὶ τῶν βιοτικῶν ἔξεων τῶν ἄλλων οὕτω σφόδρα, ὥστε πολλάκις ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τούτων ἀνήθικος καὶ θρασύς τυχοδιώκτης. Ἀποβλέπων εἰς τὰ ἐξωτερικά ἀντικείμενα καὶ μακρόθεν προαισθανόμενος δυνατὰ νὰ συμβῶσι γεγονότα ἐπιδίδεται ὁ ἐξωστρεφῆς ἐνορατικός εἰς ἐπαγγέλματα εὐνοοῦντα τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδιοτήτων τούτων. Τοιαῦτα δὲ ἐπαγγέλματα εἶναι τὸ τοῦ ἐμπόρου, τὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου, τὸ τοῦ κερδοσκόπου, τὸ τοῦ πολιτικοῦ κ.λ.π.

Ἐνορατικώτεροι τῶν ἀνδρῶν φαίνονται, ὅτι εἶναι αἱ γυναῖκες, τῶν ὁποίων ἡ ἐνορατικότης εἶναι μᾶλλον κοινωνικὴ παρά ἐπαγγελματικὴ. Ἐνορατικαὶ γυναῖκες δύνανται νὰ ἐξευρίσκουν πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους ἐκμεταλλεύσεως τῆς κοινωνίας, συνάπτουν εὐκόλως ἐπιωφελεῖς κοινωνικὰς σχέσεις, ἐξευρίσκουν τρόπον νὰ συνδέωνται μετ' ἀνδρῶν, παρ' ὧν ἔχουσιν τι νὰ ὠφελῆθωσι· ἀνευ δὲ δισταγμοῦ τινος ἐγκαταλείπουν τὰς σχέσεις ταύτας, ὡσὰκις ὁ μετ' ἄλλων σύνδεσμος παρέχει τὴν πιθανότητα νέων ὠφελειῶν.

Ὁ ἐξωστρεφῆς ἐνορατικός τύπος εἶναι σημαντικώτατος εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς οἰκονομίας καὶ ἐν γένει τοῦ πολιτισμοῦ. Διακρίνεται διὰ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς θερμὸς συνήγορος πάσης μειονότητος τεμνούσης νέας ὁδοῦ ὑπισχνουμένης καλύτερον μέλλον. Ἐὰν δὲ τυχὸν φύσει ἀποβλέπη κυρίως οὐχὶ εἰς τὰ περὶ αὐτὸν πράγματα, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους, προάγει αὐτοὺς ὅσον οὐδεὶς ἄλλος τύπος· διότι οὐδεὶς ἄλλος ἔχει οὕτως ἰσχυρὰν τὴν ἰκανότητα νὰ ἐμπνέῃ θάρρος καὶ πείθοντα ἐνθουσιασμόν περὶ νέου τινος πράγματος, καὶ ἐὰν τυχὸν συμβῆ μετὰ τινα χρόνον νὰ ἐγκαταλίπη αὐτό, ἵνα στραφῆ εἰς ἄλλο τι.

Ὁ τύπος οὗτος διατρέχει τὸν κίνδυνον τῆς κατασπαταλήσεως τῶν ζωτικῶν του δυνάμεων χάριν τῆς ἐμψυχώσεως τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὸν κίνδυνον τῆς παρ' ἄλλων συγκομιδῆς τῶν

καρπῶν τῶν κόπων του· διότι ἐγκαταλείπει ἐργασίας, τὰς ὁποίας μόλις πρό ὀλίγου κατῴρθωσε νὰ στερεώσῃ, ἵνα δημιουργήσῃ νέας.

Αἱ λειτουργίαι τῆς νοήσεως, τοῦ συναισθήματος καὶ τοῦ αἰσθήματος ἀπωθοῦνται καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐν τῷ ἀσυνειδήτῳ παράγονται νηπιακαὶ σκέψεις καὶ συναισθήματα, ἅτινα ἐπισχυόμενα διαταράσσουσι τὴν συνείδησιν δι' ἀτόπων ἐρωτικῶν, οικονομικῶν κλπ. εἰκασιῶν ἢ διὰ προαισθήσεων ἀσθενείας κ.τ.τ. ἢ, ἂν ἡ νεύρωσις εἶναι ἰσχυροτέρα, δι' ἐμμόνων ὑποχονδρίων ἰδεῶν, διὰ φόβων καὶ παντοίων ἀτόπων σωματικῶν αἰσθημάτων.

γ') Ὁ ἐνδοστρεφῆς τύπος.

1. Ἡ γενικὴ τῆς συνειδήσεως τάσις.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐξωστρεφῆ ὁ ἐνδοστρεφῆς τύπος διορίζεται ὑπὸ ὑποκειμενικῶν παραγόντων. Π.χ. μετὰ τῆς ἀντιλήψεως ἀντικειμένου τινὸς καὶ τῆς πράξεως τοῦ ἐνδοστρεφοῦς παρεμβάλλεται ὑποκειμενικὴ γνώμη, ἣτις δὲν ἐπιτρέπει νὰ προσλάβῃ ἢ πράξῃς χαρακτήρα σύμφωνον πρὸς τὰ ἀντικειμενικῶς δεδομένα. Ἡ ἀντίληψις τῶν ἀντικειμένων διορίζεται παρ' αὐτῷ κυρίως ὑπὸ τῆς τὸν ἐξωτερικὸν ἐρεθισμόν προσλαμβάνουσης ὑποκειμενικῆς διαθέσεως. Εἶναι γνωστόν, ὅτι δύο π.χ. πρόσωπα βλέπουν μὲν τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, ἀλλ' ὅμως ἔχουν εἰκόνα αὐτοῦ διάφορον ἑκάτερος· διότι εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς εἰκόνας συντελεῖ καὶ ὁ ἐξωτερικὸς ἐρεθισμὸς καὶ ἡ ἰδιάζουσα ἑκατέρῳ ψυχικὴ διάθεσις, ἣς ἡ ἐπιρροή παρὰ τῷ ἐνδοστρεφεῖ εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἐρεθισμοῦ.

Νέα τις ψυχικὴ κατάστασις εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συγχωνεύσεως τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀντικειμένου μετὰ ψυχικῆς ἐνεργείας ἢ ἀντιδράσεως, ἣν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὑποκειμενικὸν παράγοντα. Εἶναι δὲ οὗτος οὕτως ἀδυσωπῆτως δεδομένον τι, οὕτω πραγματικὸς, ὅσον καὶ ὁ ἀντικειμενικὸς παράγων,

οἶον ἢ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ἢ ἀκτίς τῆς γῆς κλπ. Ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς ἢ ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς προσαρμογῆς ἐδημιούργησε ἰδιότητας τὰς αὐτὰς παρὰ πᾶσιν, αἵτινες κληροδοτούμεναι ἀποτελοῦσι τὴν ψυχικὴν σύστασιν τοῦ ὑποκειμένου, ὅπερ περιλαμβάνει καὶ τὴν συνειδήσιν, τῆς κέντρον τὸ ἐγὼ, καὶ τὸ ἀσυνείδητον. Ἐκ τῆς ἀσυνειδήτου κατασκευῆς τῆς ψυχῆς κυρίως κατὰγονται, τῶν ἀντικειμένων μόνον ἐν εἴδει ἐρεθισμοῦ ἐπιδρώντων, ῥοπαὶ καὶ ἀντιλήψεις κοιναὶ μὲν εἰς πάντας, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐνδοστροφῆι οὕτως ἰσχυραὶ, ὥστε τὸ προϊόν τῆς συγχωνεύσεως παρ' αὐτῷ νὰ παρέχη ἔκδηλον ὑποκειμενικὸν χαρακτήρα. Τούτου δ' ἕνεκα γεννᾶται περὶ τοῦ ἐνδοστροφῆος ἡ γνώμη, ὅτι εἶναι φίλαυτος ἐγωϊστῆς, ἐγωκεντρικός, αὐτερωτικός κ.τ.τ. ταύτην δὲ τὴν γνώμην ἐπισχύει ἡ χρῆσις ὠρισμένων φράσεων, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν ἰσχυρὰν πρὸς γενίκευσιν ροπὴν καὶ φαίνονται ἐκ τῶν προτέρων ἀποκλείουσαι πᾶσαν ἄλλην γνώμην, καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ σταθερότης, μεθ' ἧς ἐκφέρονται αἱ κρίσεις.

Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ ἐνδοστροφῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγνοεῖ ὅτι τῶν ὑποκειμενικῶν κρίσεων καὶ τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ γεγονότων ἐν γένει ἀφετηρία εἶναι οὐχὶ τὸ συνειδητὸν ἐγὼ, ἀλλ' ἀσυνείδητοι εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐν γένει ὑπάρχοντες ἰσχυρότεροι ἢ ἀσθενέστεροι παράγοντες. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀγνοίας ταύτης ταυτίζει τὴν καθόλου ψυχικὴν αὐτοῦ κατασκευὴν μὲ τὸ μικρὸν μόνον μέρος αὐτῆς ἀποτελοῦν ἐγὼ καὶ διὰ τοῦτο βιαίως τρόπον τινα ἀποδίδεται εἰς αὐτὸ ἡ ἀναμφισβήτητος, τὰ τοῦ κόσμου ἐν γένει διορίζουσα, εὐρυτέρα δύναμις τοῦ ὑποκειμενικοῦ παράγοντος. Καὶ γεννᾶται τούτου ἕνεκα ἀσύμμετρος πρὸς τὴν πραγματικὴν δύναμιν γνώμη περὶ αὐτῆς καὶ κενὸς ἐγωκεντρισμός. Ἐκ τοιαύτης δὲ καταβολῆς γεννᾶται πᾶσα ψυχολογία ἀνάγουσα τὴν κυρίαν τοῦ ἀνθρώπου αὐσίαν εἰς τὴν ἀσυνείδητον ὁρμὴν πρὸς κτῆσιν δυνάμεως.

Αὕτη ἐν ὀλίγοις εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Γιούγκ περὶ τῆς κατευθύνσεως ἐν γένει τῆς συνειδήσεως τοῦ ἐνδοστροφῆος.

Περὶ δὲ τῆς κατευθύνσεως, περὶ τῆς γενικῆς τάσεως τοῦ ἀσυνειδήτου, ἀποφαίνεται περίπου τὰ ἑξῆς.

2. Ἡ τάσις τοῦ ἀσυνειδήτου.

Ἐάν ἐν τῇ συνειδήσει ὑπερέχη ὁ ὑποκειμενικός τῶν ψυχικῶν γεγονότων παράγωγος, κατ' ἀνάγκην ὑποτιμᾶται ὁ ἀντικειμενικός, τὰ ἀντικείμενα δὲν ἔχουν, ἢν ὠφείλον νὰ ἔχουν, σημασίαν. Ἐάν τὸ ἐγὼ, ἢ συνειδήσις δηλαδή, προσπαθῇ νὰ ἀποβῇ ἐκπρόσωπος τῆς ὅλης ψυχῆς, ὅλου τοῦ ὑποκειμένου, ἐπισχύεται ἰσχυρῶς, ὡς ἀντίρροπος τῆς ὑπερτροφίας τοῦ ἐγὼ, ἐν τῷ ἀσυνειδήτῳ ἢ ἐπιρροή τῶν ἀντικειμένων. Παρὰ τὰς σπασμωδικὰς δὲ προσπαθείας πρὸς διάσωσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐγὼ, αἱ ἐπιδράσεις τῶν ἀντικειμένων καὶ ἀντικειμενικῶν γεγονότων ἀποβαίνουν ἐν τέλει ἀκαταγώνιστοι καὶ βιαίως εἰσβάλλουν εἰς τὴν συνειδήσιν. Ὅσῳ δὲ περισσότερον προσπαθεῖ τὸ ἐγὼ νὰ ἐξασφάλισῃ εἰς ἑαυτὸ πᾶσαν ἐλευθερίαν, ὑπεροχὴν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ καθηκόντων ἀναγκαίων, τόσῳ ἀσφαλέστερον περιπίπτει εἰς τὴν δουλείαν τῶν ἀντικειμενικῶν γεγονότων. Οὕτως ὁ συνειδητὸς ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος καταλήγει ἀσυνειδήτως εἰς οἰκονομικὴν ἐξάρτησιν, ἢ ἐγωϊστικὴ ἀδιαφορία περὶ τῶν πράξεων εἰς ἀγωνιώδεις ὑποκλίσεις πρὸ τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ἠθικὴ ὑπεροχὴ ἐν τέλει ἐξευτελιζομένη κατέρχεται εἰς τὸ τέλμα ἀναξιοπρεπῶν σχέσεων, ἢ φιλαρχία εἰς ἐμπαθῆ πόθον τοῦ ἀγαπᾶσθαι. Τὸ ἀσυνειδήτῳ τείνει μὲν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων πρὸς τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἐκ θεμελίων καταστρέφοντα τὴν ψευδαισθησίαν περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἐγὼ καὶ τὰς φανταστικὰς περὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ παραστάσεις. Συνειδητῶς ὑποτιμώμενον, ὁμῶς ἀσυνειδήτως τοιαύτας προσλαμβάνει διαστάσεις τὸ ἀντικείμενον, ὥστε σφοδρὰ διεγείρεται ἀγωνία. Ἄλλ' ἢ ἀγωνία αὕτη σφοδρότερον ὠθεῖ τὸ ἐγὼ εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν καταδάμασιν αὐτοῦ. Τέλος δὲ τὸ ἐγὼ περιδεῖς περιβάλλει ἑαυτὸ ὑπὸ πλήθους ἀσφαλιστικῶν μέσων, ἵνα διασώσῃ τοῦ-

λάχιστον τὴν οἴησιν τῆς ὑπεροχῆς. Ἄλλ' οὕτως ὁ ἐνδοστρεφῆς ἀποσχίζεται ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου καὶ καταναλίσκεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἐξεύρεσιν μέσων ἀμύνης καὶ εἰς ἀκάρπους προσπάθειας νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου. Αἱ προσπάθειαι ὁμῶς αὐταὶ ναυαγοῦσι διαρκῶς πρὸ τῶν ἀκαταγωνίστων ἐντυπώσεων, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου. Διαρκῶς παρὰ τὴν θέλησίν του ἐπιβάλλεται τὸ ἀντικείμενον καὶ γεννᾷ εἰς αὐτὸν τὰς λυπηροτέρας καὶ διαρκεστέρας ἀψιθυμίας καὶ διώκει αὐτὸν κατὰ πόδας. Ἴνα δὲ καταστῇ δυνατὸν νὰ περισωθῇ τις, ἀπαιτεῖται τεραστία ἐσωτερικὴ ἐργασία. Ὅθεν τὸ τυπικὸν εἶδος νευρώσεως τοῦ ἐνδοστρεφοῦς εἶναι ἡ ψυχασθένεια.¹

Ἐξέλιξις τοῦ προσωπικοῦ ἀσυνειδήτου παρέχει μέγα πλῆθος φανταστικῶν παραστάσεων περὶ δυνάμεως συνδεδεμένων μετ' ἀγωνίας πρὸ τῶν ἀντικειμένων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδεται τεραστία ζωτικότης, θῦμα δὲ τῶν ὁποίων τῶ ἄντι εὐκόλως πίπτει ὁ ἐνδοστρεφῆς. Τὰ ἀντικείμενα ἔχουν δι' αὐτὸν ἰδιότητας τεραστίας ἰσχύος, ἐμποιοῦσας φόβον. Ταύτας δὲ συνειδητῶς μὲν βέβαια δὲν διαβλέπει ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ πιστεύει, ὅτι ἀντιλαμβάνεται αὐτὰς ἀορίστως διὰ τοῦ ἀσυνειδήτου. Αἱ ἰδιότητες δὲ αὐταὶ εἶναι κατὰ πρῶτον λόγον νηπιώδεις καὶ ἀρχαϊκαί. Διὰ τοῦτο ἡ πρὸς τὰ ἀντικείμενα² σχέσις τοῦ τοιοῦτου ἐνδοστρεφοῦς ἀρχαΐζει καὶ ἔχει πάσας τὰς ἰδιότητας, αἵτινες χαρακτηρίζουν ἐν γένει τὴν τοῦ πρωτογόνου πρὸς τὰ ἀντικείμενα σχέσιν. Οὕτως εἰς αὐτὸν φαίνεται, ὡς ἐάν πολλά ἀντικείμενα ἔχουν μαγικὴν δύναμιν. Ξένα, νέα, ἀντικείμενα διεγείρουν φόβον καὶ δυσπιστίαν, ὡς ἐάν ἐγκρύπτουν ἀγνώστους κινδύνους, ἀν-

1. Ἡ λέξις ψυχασθένεια εἶναι σήμερον «ῥος» σημαίνων ὠρισμένον εἶδος νευρώσεως χαρακτηριζόμενον δι' ἀναποφασίστου διαθέσεως, ἐμμόνων ἰδεῶν καὶ ἀμφιβολιῶν, διὰ μεγάλης εὐαισθησίας, μεγάλης ἐξαντλήσεως καὶ χρονίας ὑπερκοπώσεως.

2. Ὁ ἀναγνώστης δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ἀντικείμενον σημαίνει πᾶν τὸ ἔξω τοῦ ὑποκειμένου, ἐπομένως ἀνθρώπου, καὶ πᾶν ἔμψυχον καὶ ἄψυχον ὄν τοῦ περιβάλλοντος τοῦ ὑποκειμένου.

τικείμενα δὲ παλαιόθεν παραδεδομένα προσαρτῶνται εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὡς δι' ἀοράτων νημάτων· πᾶσα μεταβολὴ φαίνεται ταράσσοσα ἢ καὶ ἀναμφιβόλως ἐπικίνδυνος· διότι φαίνεται, ὅτι σημαίνει οἶονεὶ μετάδοσιν μαγικῆς δυνάμεως εἰς τὰ ἀντικείμενα. Νῆσος ἀπομεμονωμένη, ἔνθα κινεῖται μόνον τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποῖον ἐπιτρέπει νὰ κινήται ὁ ἐν αὐτῇ κατοικῶν ἐνδοστρεφῆς, γίνεται τὸ ποθητὸν ἰδεῶδες αὐτοῦ.

3. Ὁ ἐνδοστρεφῆς διανοητικὸς τύπος.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην τοῦ ἐνδοστρεφοῦς τύπου ἐν γένει προβαίνει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν τῶν εἰδῶν αὐτοῦ, ἅτινα, ὡς καὶ παρὰ τῷ ἐξωστρεφεῖ, διακρίνονται ἀλλήλων κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐκάστοτε κυρίαν ψυχικὴν λειτουργίαν.

Ἀρχόμενος δὲ ἀπὸ τοῦ διανοητικοῦ τύπου προτάσσει ἐν ἀρχῇ παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς ἐνδοστρεφοῦς διανοήσεως καθ' ἑαυτήν. Συνοψίζομεν νῦν τὰ περὶ αὐτῆς καὶ τὰ περὶ τοῦ οἰκείου αὐτῇ τύπου λεγόμενα.

Τὸ ὑποκείμενον διορίζει κυρίως τὴν ἐνδοστρεφῆ διανοήσιν· τὰ δ' ἐξωτερικὰ γεγονότα οὔτε αἰτία οὔτε σκοπὸς τῆς διανοήσεως ταύτης εἶναι, ἀλλ' ἀπλῶς παραδείγματα προσαγόμενα χάριν τῆς διασαφηνίσεως τῆς ὑποκειμενικὰς τὰς ρίζας ἐχούσης ιδέας. Πλήρες εἶναι τὸ ἔργον τῆς ἐνδοστρεφοῦς διανοήσεως, ἐὰν ἡ ἐνδοθεν προερχομένη κατ' ἀρχὰς μᾶλλον ἢ ἦττον σκοτεινὴ εἰκὼν ἀποβσίνη σαφῆς, ἐὰν ὅπωςδῆποτε φαίνεται ὡς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν γεγονότων παραγομένη ἰδέα καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ κύρος αὐτῆς ἀντλοῦσα. Ἡ μὲν ἐξωστρεφῆς διανόησις καθ' ὑπερβολὴν ἀναπτυσσομένη ἕνεκα τῆς ἀδιαλείπτου συσσωρεύσεως ἐμπειριῶν καταπνίγει τὸ βαθύτερον αὐτῶν νόημα, ἡ δ' ἐνδοστρεφῆς ἔχει τὴν ἐπικίνδυνον κλίσιν βιαίως καὶ ἀτόπως νὰ ὑπάγῃ τὰ γεγονότα εἰς τὴν εἰκόνα ἢ ἰδέαν, ἣν συνέλαβεν, ἢ καὶ νὰ ἀγνοῇ αὐτὰ ἐντελῶς, ἵνα ἀνενόχλητος ἀναπτύσῃ τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας αὐτῆς.

Ἐπιτεινομένη δὲ εἰς τὰ ἄκρα ἡ ἐνδοστρεφῆς διανόησις κατα-
Χαρακτήρες ἢ ψυχολογικοὶ τύποι Σπυρ. Μ. Καλλιᾶφα. 5

λήγει εἰς διάσπασιν ἑαυτῆς, εἰς συντριβὴν καὶ προϊούσαν ἐξάντλησιν τοῦ ἐγκεφάλου κλπ. δηλαδὴ εἰς ψυχασθένειαν.

Παράδειγμα ὑγιούς ἐξωστρεφοῦς διανοητικοῦ τύπου παραθέτει ὁ Γιούγκ τὸν Δαρβίνου, ὑγιούς δ' ἐνδοστρεφοῦς τὸν Κάντιον. Ὁξυτέρας δ' ἀντιθέσεως παραδείγματα τὸν Cuvier (ἐξωστρεφῆ) καὶ τοῦ Nietzsche (ἐνδοστρεφῆ).

Ὁ ἐνδοστρεφῆς διανοητικὸς τείνει εἰς ἐμβάθυνσιν καὶ οὐχὶ εἰς ἐπέκτασιν.

Πάντες οἱ ἐνδοστρεφεῖς διάκεινται πρὸς τὰ ἀντικείμενα μᾶλλον ἢ ἤττον ἀρνητικῶς. Ἐάν τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀνθρωπὸς τις, ὁ ἐνδοστρεφῆς συναισθάνεται πρὸς αὐτὸν τοῦλάχιστον, ὅτι ἡ παρουσία αὐτοῦ εἶναι περιττή, πολλάκις δὲ ὅτι εἶναι ὀχληρὰ καὶ ἀνεπιθύμητος.

Αἱ κρίσεις τοῦ ἐνδοστρεφοῦς εἶναι ψυχραὶ, ἀκαμπτοὶ, πολλάκις αὐθαίρετοὶ καὶ ἀπηνεῖς. Ἡ δὲ πολλάκις ἐκδηλουμένη εὐγένεια καὶ φιλοφροσύνη αὐτοῦ συνοδεύονται ὑπὸ τινος ἀγωνίας, ἣτις μαρτυρεῖ τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ νὰ ἀφοπλίσῃ τὸν ἀντίθετον· διότι τρόπον τινὰ ὡς ἀντίπαλος ἐμφανίζεται πρὸ αὐτοῦ ὁ ἕτερος. Κατὰ ταῦτα ὁ ἐνδοστρεφῆς διανοητικὸς εὐκόλως ἀφανίζεται ἐντὸς νέφους παρανοήσεων, τὸ ὅποιον τόσῳ πυκνότερον γίνεται, ὅσῳ περισσότερον προσπαθεῖ ἀναπληρωματικῶς τῇ βοήθειᾳ τῶν παρ' αὐτῷ ὑποδεεστέρων ψυχικῶν λειτουργιῶν νὰ περιβληθῇ τὸ προσωπεῖον λεπτῆς συμπεριφορᾶς. Ἄλλ' αὕτη πολλάκις διατελεῖ ἐν προφανεστάτῃ ἀντιθέσει πρὸς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ φύσιν.

Ἐνῶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν του δὲν πτοεῖται οὐδὲ πρὸ τῶν τολμηροτάτων διανοημάτων, τούναντίον, ἐάν τὰ ἐσωτερικὰ ταῦτα τολμήματα πρόκειται νὰ γίνουσι πραγματικότης ἐξωτερικῆ, ἀντικειμενικῆ, καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀδημονίας.

Προτιθέμενος νὰ ἐκθέσῃ τὰς σκέψεις αὐτοῦ εἰς τοὺς ἄλλους οὐδαμῶς φροντίζει περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς μετὰ δόσεως αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ πολὺ - πολὺ ἀγανακτεῖ, ἐάν μὴ αὐταὶ ἀφ' ἑαυτῶν μεταδίδονται καὶ γίνονται ἀσπασταὶ ὑπὸ πάντων.

Τεραστία ἔλλειψις πρακτικῆς ἱκανότητος καὶ ἰσχυρὰ ἀποστροφή πρὸς πᾶσαν διαφήμισιν ἰσχυρῶς προάγη τὴν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδημονίας προερχομένην ἀδιαφορίαν περὶ τῆς εὐρυτέρας μεταδόσεως τῶν πνευματικῶν του προϊόντων. Ἐὰν τὰ ἔργα αὐτοῦ φαίνωνται εἰς αὐτὸν ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ, ἀνάγκη καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ἀσπάζωνται αὐτὰ ὡς τοιαῦτα ἄνευ προσπαθείας τινὸς αὐτοῦ νὰ πείσῃ αὐτούς.

Μετὰ μεγάλης δυσκολίας μεταβαίνει ὁ ἐνδοστρεφῆς εἰς τοὺς ἰσχυρούς, ἵνα ζητήσῃ τὴν εὐνοϊάν των. Πολλάκις δὲ ἀναγκασζόμενος νὰ μεταβῆ πρὸς αὐτούς ἐνεκα τῆς ἀδεξιότητός του ἀντὶ τῆς εὐνοίας δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν δυσμένειαν. Ἀκολουθεῖ τὰς ἰδέας του μετὰ πείσματος καὶ ἀποκρούει πᾶσαν ἐπίδρασιν ξένων γνωμῶν ἐπ' αὐτῶν. Προσπαθῶν νὰ ἐρευνᾷ τὰ προβλήματα αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καθιστᾷ αὐτὰ πολλάκις πολύπλοκα καὶ περιπίπτει εἰς ἀμφιβολίας.

Εὐκόλως πολλοὶ τῶν ἐνδοστρεφῶν γίνονται θύματα φιλοδόξων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀπειρίαν καὶ ἀκρισίαν αὐτῶν πρὸς τὸν ἔξω κόσμον· πολλοὶ δὲ γίνονται μισάνθρωπα γεροντοπαλλήκαρα ἔχοντα παιδικὴν καρδίαν. Πολλάκις εἶναι περὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν ἀδέξιοι καὶ ὑπερβολικὰ προσεκτικοί, ἵνα ἀποφύγουν τὸν περὶ αὐτούς θόρυβον ἢ εἶναι ὅλως ἀδιάφοροι μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν.

Εἰς τὸ ἰδιαίτερον ἐπάγγελμά των διεγείρουν ἰσχυροτάτην τὴν ἀντίθεσιν τῶν ὁμοτέχων καὶ θεωροῦνται περὶ τὴν ἀσκήσιν αὐτοῦ ἀδυσώπητοι. Ἄλλ' ὅσῳ πλησιέστερον γνωρίζει τις αὐτούς, τόσῳ εὐμενέστερον τοὺς κρίνει, οἱ δὲ στενώτερον μετ' αὐτῶν συνδεόμενοι τὰ μέγιστα ἐκτιμῶσι τὴν ἄκραν ἐγκαρδιότητα τῶν μετ' αὐτῶν σχέσεών των.

Ἐπιτεινομένων ἔτι μᾶλλον τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων τοῦ τύπου τούτου, αἱ πεποιθήσεις ἀποβαίνουν παγιώτεραι καὶ δυσκαμπτότεραι, ἰσχυρότερον ἀποκρούεται πᾶσα ἐπίδρασις τῶν ἄλλων καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν γίνεται σφοδρότερα, προσωπικωτέρα καὶ ἀπηνεστέρα. Διὰ δὲ τοῦτο οἱ μὴ γνωρί-

ζοντες ἐκ τοῦ πλησίον τούτοις τοιούτους ἐνδοστρεφεῖς συναισθάνονται πρὸς αὐτοὺς ἰσχυρότεραν ἀντιπάθειαν.

Ἄλλ' ἢ τοῦ περιβάλλοντος ἐπιρροή, ἣν ὁ ἐνδοστρεφῆς ἀποκρούει συνειδητῶς, καταλαμβάνει αὐτὸν ὑπούλως ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου ὀρωμένη καὶ ἀπειλεῖ νὰ παραλύσῃ αὐτὸν ὀλοσχερῶς. Ἴνα δὲ ἀποφυγῇ τὰς ἀσυνειδήτους ταύτας ὀκληρὰς ἐπιδράσεις, καταφεύγει εἰς ἰσχυρότερον εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, ἣτις ὁμως, χωρὶς βέβαια νὰ τὸ ἐννοῇ ὁ πάσχων, κατὰ κανόνα ὀδηγεῖ εἰς βαθύτεραν σύγκρουσιν, ἣτις κατατρίβει αὐτὸν ἐνδομύχως.

Ὁ ἐνδοστρεφῆς ἀναπτύσσει τὰς ἰδέας αὐτοῦ συνθετικῶς καὶ θετικῶς. Ἄλλ' ἐάν χαλαρωθῇ ἡ συνάφεια αὐτῶν μετὰ τῆς ἀντικειμενικῆς ἐμπειρίας, προσλαμβάνουν μυθικὸν χαρακτῆρα. Διὰ τοῦτο ἡ διανόησις αὕτη εἶναι πολύτιμος μόνον ἐφ' ὅσον ἡ συνάφεια αὐτῆς μετὰ τῶν ἐκάστοτε γνωστῶν ἐμπειρικῶν γεγονότων εἶναι προφανῆς καὶ καταληπτῆ. Ἀσήμαντος δὲ γίνεται, εὐθύς ὡς προσλάβῃ μυθικὸν χαρακτῆρα.

Αἱ πρὸς τὴν διανόησιν ταύτην ἀντιτιθέμεναι, σχετικῶς δ' ἀσυνειδήτοι, λειτουργίαι εἶναι αἱ ἀρχέγονον ἐξωστρεφῆ χαρακτῆρα ἔχουσαι λειτουργίαι τοῦ συναισθήματος, τῆς ἐνοράσεως καὶ τοῦ αἰσθήματος· ἐκ τούτων δὲ προέρχονται πᾶσαι αἱ ὀκληραὶ ἐξ ἀντικειμένων προερχόμεναι ἐπιδράσεις, εἰς ἃς ὑπόκειται ὁ ἐνδοστρεφῆς διανοητικὸς τύπος.

Ἐν τῶν ἀντικειμένων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδεται οἷονεὶ μαγικὴ δύναμις, καθ' ἣς ἐπινοοῦνται διάφορα μέσα, εἶναι καὶ τὸ γυναικεῖον φύλον, πρὸ τοῦ ὁποῖου πλεῖστοι ἐνδοστρεφεῖς περιπίπτουν εἰς ἀμηχανίαν.

4. Ὁ ἐνδοστρεφῆς συναισθηματικὸς τύπος.

Ἡ κατανόησις καὶ περιγραφή τοῦ ἐνδοστρεφοῦς συναισθήματος εἶναι κατὰ Γιούγκ δύσκολος· διότι τοῦτο κυρίαν πηγὴν ἔχει τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ ἀντικείμενον. Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ συναισθηματικὸν τοῦτο παρέχει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐλαττώνει τὴν ἀξίαν τῶν ἀντικειμένων καὶ ἐπομένως